

Epidemiologisk lägesbild, uppdaterad 2024-04-05

Aktuell sjukdom

Högpåtaget fågelinfluensa (HPAI), benämns fågelinfluensa i texten.

Händelsen

Pågående utbrott av fågelinfluensa hos tama och vilda fåglar samt däggdjur i Sverige, Europa och globalt.

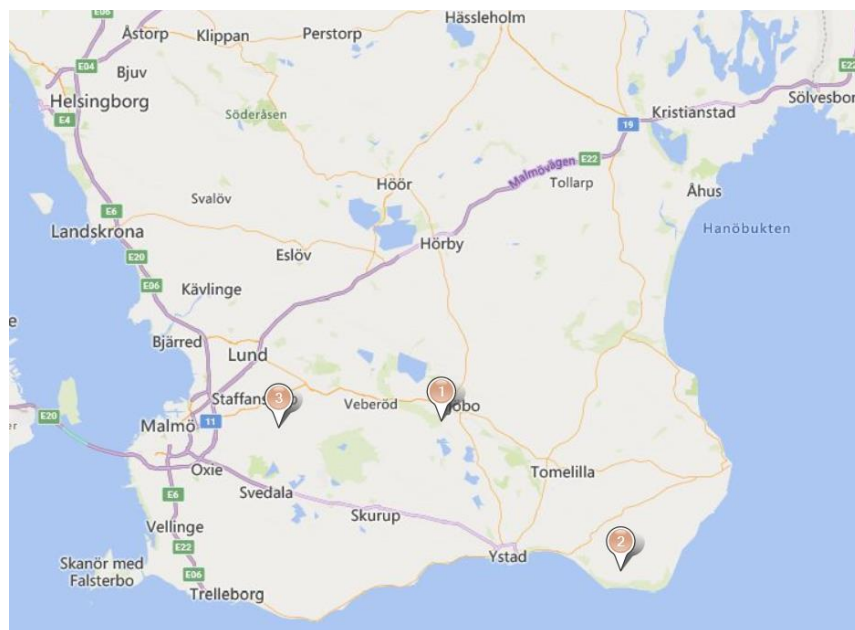
Sammanfattning

Ett utbrott av fågelinfluensa av typen H5N1 konstaterades på en anläggning med fasaner den 16 mars i Skåne län, se karta och tabell nedan. Sedan 1 oktober 2023 har fågelinfluensa konstaterats hos 38 vilda fåglar i länen Blekinge, Kalmar, Skåne, Stockholm, Södermanland, Västra Götaland och Östergötland. I USA har fågelinfluensa konstaterats på flera anläggningar med mjölkkor.

Situationen i Sverige

Tabell 1: Konstaterade utbrott på fjäderfä och andra fåglar i fångenskap säsong 2023/24:

Datum för konfirmering	Subtyp	Län	Kommun	Typ av anläggning	ID (JV)	Kartnummer
2024-01-07	H5N1	Skåne	Sjöbo	Föräldradjur för slaktkyckling	IP 1	1
2024-01-17	H5N1	Skåne	Ystad	Kalkoner	IP2	2
2024-03-16	H5N1	Skåne	Svedala	Fasaner	IP3	3

Figur 1: Karta över konstaterat smittade anläggningar säsongen 2023–2024.

Hittills har tre utbrott av fågelinfluensa hos tama fåglar konstaterats i Sverige under säsongen 2023/2024 som administrativt räknas från 1 oktober 2023 till 30 september 2024. Utbrotten bedöms ha orsakats av smitta från vilda fåglar.

Sedan 1 oktober har fågelinfluensa påvisats hos 38 vilda fåglar i Blekinge, Kalmar, Skåne, Stockholm, Södermanland, Västra Götalands och Östergötlands län, se figur 2 och bilaga 1. Antal rapporter till SVA om sjuka och döda vilda fåglar ligger på en liknande nivå som motsvarande tidpunkt de senaste tre åren men trenden över de senaste veckorna är sjunkande. Den art som utgör störst andel rapporter under vintern är knölsvanar. Av de knölsvanar som skickats in för provtagning har en del konstaterats positiva för fågelinfluensa och en del varit negativa och bedömts ha dött av andra orsaker kopplat till den kalla vintern.

Figur 2: Karta över övervakningen av fågelinfluensa hos vilda fåglar sedan 1 oktober 2023 där positiva fynd markeras med röda stjärnor och fåglar provtagna med negativa resultat med blå kvadrater. Observera att fynden i kommunerna Västerås, Köping och Nyköping är från fåglar som hittades döda i somras men som skickades in för analys efter 1 oktober. [Länk till interaktiv karta som uppdateras dagligen.](#)

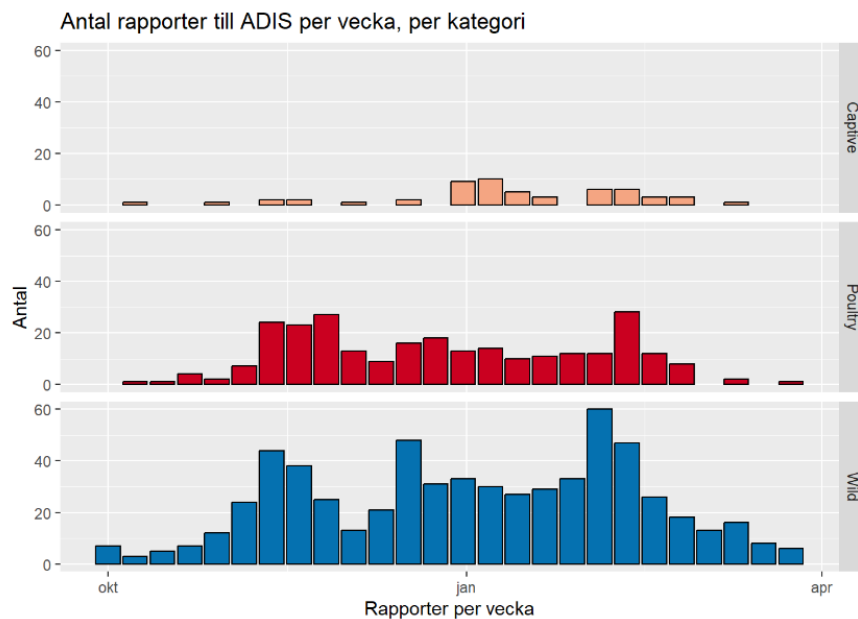
Situationen i Europa

Enligt senaste kvartalsrapporten från europeiska livsmedelssäkerhetsmyndigheten (EFSA), EU:s smittskyddsmyndighet (ECDC) och EU:s referenslaboratorium för fågelinfluensa (IZSVE)¹ har antalet utbrott hos fjäderfä varit lägre än föregående säsonger. Det rapporterades även färre fågelinfluensafall hos vilda fåglar vilket antas ha gett en lägre grad av kontamination i miljön. I kontrast till det beskriver rapporten att det varit kluster av fall hos både tama och vilda fåglar längs Nordsjö- och Östersjökusten vilket framgår av figur 4. De länder som rapporterat flest fall av fågelinfluensa hos vilda fåglar sedan 1 oktober 2023 är Tyskland (172), Danmark (79), Ungern (51), Nederländerna (43), Sverige (36, inkluderar tre äldre fynd från i somras), Rumänien (34), Moldavien (31), Österrike (25), Italien (19) och Polen (18). Den art med flest rapporter hittills den här säsongen är knölsvan (114 rapporter), följt av tranor (64 rapporter), ospecificerad andfågel (63 rapporter), vitkindad gås (62 rapporter), grågås (33 rapporter), ormvråk (30 rapporter), sångsvan (27 rapporter) och gräsand (23 rapporter). Under första delen av säsongen kom många rapporter om fågelinfluensa hos tranor men det har inte varit några rapporter om fall hos den arten de senaste två månaderna.

¹ <https://efsa.onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.2903/j.efsa.2024.8754>

Sedan 1 oktober 2023 har Storbritannien rapporterat 6 utbrott hos tama fåglar. Dessa uppgifter finns inte i ADIS och ingår därför inte i figur 3-4. Källa: <https://www.gov.uk/guidance/avian-influenza-bird-flu>.

Man kan konstatera att flera, tidigare hårt drabbade länder, som Nederländerna, Frankrike och Storbritannien har haft relativt få utbrott hos fjäderfä hittills denna säsong. I Frankrike pågår vaccination av ankor och man uppger att 26 miljoner ankor har fått den första dosen vaccin.

Fågelinfluensa hos däggdjur

De senaste månaderna har det kommit fortsatta rapporter om fågelinfluensafall hos tama och vilda däggdjur från Europa och Nordamerika, även om antalet är något längre än vad som har förekommit tidigare under vissa perioder i samband med högre smittryck hos vilda fåglar².

I USA har fågelinfluensa konstaterats på flera anläggningar med mjölkkor. Smittan har konstaterats på 15 anläggningar i delstaterna Texas (7), Kansas (3), New Mexico (2), Michigan (1), Idaho (1) och Ohio (1)³. Det är första gången som högpatogeten fågelinfluensa bekräftats efter naturlig infektion hos nötkreatur, och bara några veckor tidigare hade det första fallet hos idisslare konstaterats hos killingar i Minnesota. Center for Disease Control (CDC) i USA rapporterar även att en person konstaterats smittad med fågelinfluensa efter kontakt med nötkreatur i Texas. Personen fick lindriga symtom i form av infektion i ögonslemhinnan (konjunktivit). Symtombilden hos mjölkorna har varit nedgång i mjölkproduktion, minskat foderintag, slöhet, uttorkning och feber. Drabbade kor har haft tjockare, koncentrerad, råmjölksliknande mjölk och även onormal klabbig eller lös avföring. De första fallen indikerade att äldre kor i mitten av laktationen verkade drabbas i första hand, men ytterligare data tyder på att också yngre nötkreatur har drabbats. Man uppskattar en sjuklighet på 10% i drabbade grupper men symtomen är övergående. Det är svabbprover från svalg och mjölkprover som provtagits positiva från mjölkkor och man har konstaterat att det är samma klad av högpatogeten fågelinfluensa H5N1 (klad 2.3.3.4b) som cirkulerat bland fåglar i USA och Europa. Influenzavirusisolat kan också typas genom analys av de olika gensegmenten för att fastställa så kallad genotyp. Där kan man konstatera att genotypen hos korna i USA inte har påvisats i Europa, och har flera gensegment från den amerikanska genpoolen av influensa A virus.

Bakgrund och aktuell övervakning

Se: <https://www.sva.se/produktionsdjur/fjaderfa/sjukdomar/djursjukdomar-a-0/fagelinfluensa-aviar-influensa-ai> och <https://www.sva.se/amnesomraden/smittlage/smittlage-for-fagelinfluensa>

Antagande och analys

Med varmare temperaturer och i takt med att änder, gäss och svanar rör sig mot sina häckningsområden förväntas antal fall av fågelinfluensa minska i den populationen. Samtidigt finns risk att smittspridningen av fågelinfluensa hos kolonihäckande fåglar tar fart likt de tidigare två säsongerna. Sannolikheten för smitta till fjäderfä i Sverige bedöms dock vara avtagande. Under mars månad provtogs 27 vilda fåglar för fågelinfluensa och samtliga var negativa. Samtidigt påvisades fågelinfluensa hos vilda fåglar i våra grannländer kring Nordsjön och södra Östersjön, områden där flyttfåglar nu rör sig ifrån norrut över Sverige. Rådande väderlek kommer att ha betydelse för sannolikheten för smittspridning under april, där kallt väder med avsaknad av sol ökar riskerna. Sannolikheten för smitta till svenska fjäderfä bedöms vara lägre i april än under november till mars och ännu lägre i maj månad, baserat på data från tidigare år.

Angående fallen med fågelinfluensa hos nötkreatur i USA har SVA inte fått signaler om några liknande fall på mjölkgårdar i Sverige. Det går dock inte att utesluta att det kan ha förekommit odiagnostiserade fall. Eftersom fågelinfluensa hos nötkreatur inte påvisats tidigare är kunskapen mycket begränsad, och SVA

² <https://efsa.onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.2903/j.efsa.2024.8754>

³ <https://www.aphis.usda.gov/livestock-poultry-disease/avian/avian-influenza/hpai-detections/livestock>

följer arbetet som görs i USA för att utreda och kartlägga situationen. SVA rekommenderar som vanligt att man kontaktar sin veterinär vid hälsoproblem hos sina djur. Det finns också en generell rekommendation till veterinärer att man ska kontakta SVA för rådgivning om man stöter på sjukdomsfall där den kliniska bilden inte känns igen.

Det är fortsatt viktigt med god biosäkerhet på fjäderfågårdar. Särskilt viktigt är att ge foder och dricksvatten inomhus eller under skydd och att förhindra kontakt med vilda fåglar. Om du har änder, gäss eller svanar runt din anläggning kan det vara en god idé att stänga in tama fåglar (inomhus eller i inhägnad med tak) även om du befinner dig utanför högriskområdet eller efter högriskområdet är hävt. Smittspridning kan ske genom direktkontakt med vilda fåglar (genom att fåglarna tar sig in i byggnader eller i rasthagar) eller indirekt, till exempel genom kontakt med förorenat foder, vatten, strö, utrustning, skadedjur eller kläder och skor. Det är lätt att få smitta på skor, kläder, händer eller utrustning om man kommer i kontakt med förorenad miljö såsom mark eller stående vatten. Man behöver skydda foder, strö och utrustning från kontakt med vilda fåglar och vara särskilt noggrann när man tar in utrustning, strö eller annat som kan ha blivit förorenade under transport eller förvaring utomhus.

Djurägare uppmanas att skyndsamt ta kontakt med veterinär vid kliniska symtom, avvikelser i produktionsparametrar eller ökad dödlighet bland fjäderfän som skulle kunna tyda på fågelinfluensa.

Europiska smittskyddsmyndigheten (ECDC) gör bedömningen att risken för smitta till människor generellt är låg vad gäller fågelinfluensa av den aktuella kladen 2.3.4.4b. Den typ av fågelinfluensa H5N1 som konstaterats i Sverige och Europa 2021–2024 ska inte förväxlas med H5N1 som påvisades i Sverige 2006–2007 (kladen 2.2.1 och 2.2.2), som innebar högre risker för människor. Rekommendationen till allmänheten är dock att inte vidröra döda eller sjuka fåglar och även förhindra att exempelvis hundar är i nära kontakt med dessa.

SVA är tacksam för rapporter om observationen av sjuka eller döda vilda fåglar, eller andra vilda djur till <https://rapporteravilt.sva.se/>.

Bilaga 1

Tabell: Konfirmerade fynd av fågelinfluensa hos vilda fåglar sedan 1 oktober 2023

Fynddatum	Ankomstdatum till SVA	Subtyp	Fågelart	Län	Kommun
2024-02-21	2024-02-29	H5	Kanadagås	Västra Götalands län	Partille
2024-02-16	2024-02-21	H5N1	Knölsvan	Kalmar län	Kalmar
2024-02-06	2024-02-12	H5N1	Kanadagås	Stockholms län	Stockholm
2024-02-08	2024-02-09	H5N1	Duvhök	Blekinge län	Karlskrona
2024-02-05	2024-02-08	H5	Knölsvan	Kalmar län	Torsås
2024-02-01	2024-02-02	H5N1	Storskrake	Stockholms län	Stockholm
2024-02-01	2024-02-02	H5N1	Knölsvan	Stockholms län	Stockholm

2024-02-01	2024-02-02	H5N1	Knölsvan	Stockholms län	Stockholm
2024-01-29	2024-02-02	H5N1	Gräsand	Stockholms län	Södertälje
2024-01-25	2024-02-01	H5N1	Kaja	Kalmar län	Oskarshamn
2024-01-21	2024-01-24	H5N1	Duvhök	Södermanlands län	Trosa
2024-01-10	2024-01-24	H5N1	Ormvråk	Skåne län	Malmö
2024-01-15	2024-01-24	H5N1	Ormvråk	Skåne län	Lomma
2024-01-22	2024-01-23	H5N1	Vitkindad gås	Skåne län	Helsingborg
2024-01-12	2024-01-17	H5N1	Knölsvan	Skåne län	Bromölla
2024-01-10	2024-01-17	H5N1	Gräsand	Stockholms län	Nacka
2024-01-08	2024-01-16	H5N1	Vitkindad gås	Skåne län	Sjöbo
2024-01-07	2024-01-16	H5N1	Gråtrut	Skåne län	Kristianstad
2023-12-30	2024-01-10	H5N1	Vitkindad gås	Skåne län	Svedala
2024-01-01	2024-01-10	H5N1	Vitkindad gås	Skåne län	Eslöv
2023-12-21	2024-01-08	H5	Knölsvan	Södermanlands län	Katrineholm
2023-12-24	2024-01-02	H5N1	Vitkindad gås	Skåne län	Simrishamn
2023-12-18	2023-12-21	H5N1	Vitkindad gås	Blekinge län	Karlshamn
2023-12-18	2023-12-21	H5N1	Vitkindad gås	Blekinge län	Karlshamn
2023-12-20	2023-12-21	H5N1	Vitkindad gås	Kalmar län	Torsås
2023-12-18	2023-12-21	H5N1	Vitkindad gås	Skåne län	Lund
2023-11-03	2023-12-20	H5	Pilgrimsfalk	Östergötlands län	Ödeshög
2023-12-11	2023-12-13	H5N1	Vitkindad gås	Skåne län	Malmö
2023-12-11	2023-12-13	H5N1	Havstrut	Skåne län	Malmö
2023-11-25	2023-12-01	H5N1	Vitkindad gås	Blekinge län	Sölvesborg
2023-11-24	2023-12-01	H5N1	Vitkindad gås	Blekinge län	Sölvesborg
2023-11-02	2023-11-07	H5N1	Vitkindad gås	Kalmar län	Torsås
2023-11-02	2023-11-07	H5N1	Sångsvan	Östergötlands län	Vadstena
2023-10-30	2023-11-01	H5N1	Grågås	Stockholms län	Sigtuna
2023-06-24*	2023-10-27	H5N1	Pilgrimsfalk	Västmanlands län	Västerås

2023-07-02*	2023-10-17	H5N1	Pilgrimsfalk	Västmanlands län	Köping
2023-07-01*	2023-10-03	H5N1	Berguv	Södermanlands län	Nyköping

* Fynddatumet är äldre så fallet gäller säsongen 2022-2023.